

Príhovor generálneho vikára Mons. Ladislava Stromčeka 14. 2. 2012 pri otvorení Roka svätých Cyrila a Metoda v Žilinskej diecéze.

Otec biskup, vzácní hostia, milovaní bratia a sestry.

Nedávno mi jeden podnikateľ povedal: "V tejto hektickej dobe sa všetko tak rýchlo mení a veci okolo nás sú tak nestále, že dnes už neplatí takmer nič z toho, o čo som sa pred časom chcel opierať. Toľko stresov a tlakov zo všetkých strán! Doba je plná zmätku a chaosu, človek má pocit, akoby žil na rozbúrenom mori."

A pokračoval: "Preto, keď prídem v nedeľu do kostola, to, čo tam hľadám, je nejaký pevný bod pre môj život. Tam si uvedomujem, ako veľmi sa chcem oprieť o nejakú pevnú skalu, aby som v pondelok zas mohol ísť do tej búrky."

Ďalej hovoril: "Kedysi som si až tak neuvedomoval to, aká užitočná je mi viera, ako je dobré, že Cirkev nemení názory podľa vonkajších okolností a podľa chůťok ľudí, ale hlása to, čo je stále nadčasové a tak hlboko pravdivé."

Tento človek sa dotkol toho, čo nejako vníma každý z nás. Denne počúvame o ťažkých časoch, o hospodárskej kríze. Keď sa však obhliadneme do histórie, vidíme, že stále boli nejaké ťažké časy, len zakaždým v inej podobe. Vždy boli ťažkosti, ktoré bolo treba zvládať a k čomu človek potreboval duchovnú silu a tie pevné body, o ktoré sa dá oprieť.

To, že spomínaný človek sa aj dnes má o čo oprieť, že tu má duchovnú skalu viery, že môže v spoločenstve Cirkvi naberať Božiu silu a obnovovať v sebe vnútorný pokoj, to nie je samozrejmosť, ale je to niečo vzácné, je to veľký dar, ktorý siaha jedenásť storočí pred nás, až do čias, kedy v našich krajoch rozvinuli svoju misiu svätí bratia Konštantín a Metod.

Ako raz uviedol kardinál Tomko v Terchovej, na samom začiatku nášho kultúrneho jestvovania nemáme ani rozprávanie o vlčici, ktorá nadávala Romula a Réma, ako je to u Rimanov, ani správy o ľudských obetách u Aztékov, ani hmlisté mytologické historky iných národov; my tu nachádzame slovo o Božom Slove! Tak hlboko zasahuje evanjelium do našej histórie a kultúry.

Viera, ktorú nám solúnski bratia priniesli, pomohla našim otcom odhaliť to, čo mali hodnotné vo svojej povahe, zošľachtiť ich charakter, očistiť a povzniesť kladné vlastnosti a pridať ďalšie nové hodnoty. Starí Slovania mali povest' ľudí tvrdých, málo vzdelaných, až barbarských. Grécka kultúra bola oveľa vyššia a byzantské zákony už boli výrazne ovplyvnené kresťanským duchom.

Vierozvestovia zo Solúna pri tom dokázali pochopiť a uchopiť dušu a srdce Slovanov. V evanjelizačnom diele, ktoré vykonali, je takto zahrnutý vzor toho, čo dnes nazývame "inkulturácia", t.j. zasadenie evanjelia do miestnej domácej kultúry a zároveň aj opačne - začlenenie týchto domácich kultúr do cirkevného života.

Tým, že Konštantín a Metod zakoreňovali evanjelium do života a myslenia, do emócií a tradícií miestneho etnika, sa mimoriadne pričínili o zrod a rozvoj našej kultúry. Sme hrdí na ich originálny a geniálny výtvor - abecedu pre slovanský jazyk, čo znamenalo ich základný prínos ku kultúre a literatúre, k rozvoju slovanských národov.

Hovorca KBS spomínal príhodu, ako istý mladý novinár navštívil raz jednu z význaných knižníc, kde ho sprevádzal starší kňaz. Keď sa novinár prechádzal pomedzi regále, ukázal s prejavom pohrdania na staré spisy teológie, spirituality, apologetiky a iné a povedal: "To je ale cintorín". Staručký kňaz mu odpovedal: "Nie cintorín, ale korene. Tie knihy nie sú hroby, ale duchovná strava, z ktorej sa dá i dnes čerpať".

Áno, ak by niekto chcel byť "súčasný" takým spôsobom, že si odtne korene, ten vyschne.

Veriaci človek, spomenutý v úvode, ktorý dnes s námahou hľadá odpovede na otázky, ako reagovať na rýchlo sa meniaci svet, aká je odpoveď viery na to všetko, čo sa deje okolo nás, ten sa nesmie odtrhnúť od svojich duchovných koreňov. Taký pokrok, taký rast by sa čoskoro ukázal ako iluzórny.

Keď sa chce dnešný človek zorientovať v súčasnej situácii, musí najprv porozumieť tomu, kde stojí. Biskup Viliam Judák raz spomínal myšlienku o trojitom koreni európskej civilizácie, ktorú použil prvý prezident Nemeckej spolkovej republiky po druhej svetovej vojne Teodor Heuss, keď povedal, že Európu akoby niesli tri stĺpy, stojace na troch kopcoch: jedným kopcom je Akropola v Aténach, druhým je Kapitol v Ríme a tretím je Golgota v Jeruzaleme. Týmto obrazom chcel nemecký prezident vyjadriť, že európske dejiny majú grécky, rímsky a biblický základ.

K tomu môžeme dodať, že našich slovanských predkov práve misia svätých Cyrila a Metoda, spolupatrónov Európy, pevne ukotvila do tohto trojitého východiska. Veď to oni nás učili, ako stavať na tejto trojitej tradícii.

Prvý vrch, Akropola v Aténach predstavuje cestu starovekej gréckej filozofie - symbolizuje nám skúmajúceho a vnímavého ducha - rozum, ktorý premýšľa a usiluje sa hľadať zmysel života. Konštantín, zvaný Filozof, spolu s Metodom priamo odtiaľ prišli, vysoko vzdelaní vo filozofických a iných náukách. Učili našich predkov premýšľať o živote, nežiť len tak bezmyšlienkovite, povrchrne a plytko. Ktovie, či by to s nami dnes mali ľahšie alebo ťažšie...

Druhý vrch, Rímsky Kapitol pripomína dôležitosť práva a zákonov pre usporiadanie spoločnosti. Aj tomu nás učili Cyril a Metod, keď zušľachťovali správanie našich otcov tým, že im priniesli a vstúpili do rešpektu k právu a zákonu, v byzantskej verzii, no v nadväznosti na právnu tradíciu Ríma. Dnes, keď konštatujeme, že kríza spoločnosti má silné vyjadrenie v kríze práva a spravodlivosti, nám solúnski bratia, zvyknutí pracovať medzi barbarmi, majú čo povedať. Napríklad v otázke základného práva na život, ale aj v ďalších.

Tretí kopec, vrch Golgoty, cez kríž a zmŕtvychvstanie Božieho Syna predstavuje v tomto dejinnom pohľade kresťanstvo, ktoré spájalo veľké duchovné prúdy gréckej filozofie, rímskeho práva a biblického učenia a tak spájalo európske národy - cez kláštory, školy, univerzity. To všetko, čo považujeme za naše európske dedičstvo, počnúc umením, cez vzdelanosť, nemocnice, staviteľstvo, to vyrástlo na materskej pôde Cirkvi. Popri všetkých dejinných chybách a zlyhaniach, ktoré sa stali, vidíme, ako sa v Európe ohlasovalo, rozširovalo a žilo učenie, ktoré smeruje človeka k tomu, čo ho presahuje, k nadprirodzenému a tým k pravej dôstojnosti.

Je toho veľa, za čo sme vďační solúnskym bratom. Uvedomujeme si, že dnes sme súčasťou tohto kultúrneho priestoru vďaka veľkodušnosti, odvahe a vytrvalosti bratov Konštantína a Metoda.

Pred viac ako 1150 rokmi mal knieža Rastislav veľkú národnú, politickú a duchovnú víziu. Zvolil si to najmúdrejšie, čo mohol urobiť, keď sa rozhodol stavať na kresťanskom učení, byzantskom a rímskom zákone, keď pochopil, ako je dôležité vychovávať a vzdelávať ľud, a tým mu zabezpečiť nezávislosť a opravdivý rozvoj, ako na to poukázal arcibiskup Cyril Vasil'.

Dnes stoja pred nami podobné otvorené otázky, aké riešil Rastislav: Aké základné kritériá, aké hodnoty chceme uplatňovať, aby človek obstál pri dnešných tlakoch a ohrozeniach?

Táto otázka sa otvára osobitným spôsobom pred Cirkvou.

Čím viac napreduje sekularizácia, odkresťančenie Európy, keď ľudia žijú tak, akoby Boha nebolo, keď nevedia, na čo by im bol Boh a Cirkev, tým viac dnešný pápež zdôrazňuje, že riešením nie je prispôbovať vieru svetskému zmýšľaniu, rozriedovať evanjelium, prijímať falošné kompromisy, snažiť sa zapáčiť svetu a splynúť s ním, veď potom by sa Cirkev stala zbytočnou, ale naopak, treba jasne pomenovať problémy a omyly dnešného človeka, jeho situáciu, poukazovať na to, čo vyjadruje pravdu o človekovi a jeho hodnote, a zrozumiteľne formulovať, aká je odpoveď viery na otázky, ktoré sú dnes vysoko aktuálne.

Preto sa pri pohľade na úžasné dielo svätých Cyrila a Metoda musíme pýtať, akú víziu máme my dnes pre inkulturáciu Kristovho evanjelia v našom súčasnom svete? Oni vo svojej dobe a vo svojej situácii, keď museli preukázať aj veľkú odvahu a obetavosť, ale aj diplomáciu a prezieravosť, dokázali obdivuhodne odhadnúť, čo sú priority ich poslania. Boli tu krátko, nemohli ísť príliš do šírky, ale koncentrovali sa na to podstatné. Máme sa čo od nich učiť.

Ako by Konštantín a Metod postupovali dnes?

Svätý Otec Benedikt XVI. hovorí, že Cirkev v Európe sa má pripravovať na to, že v budúcnosti nebude mať taký vplyv ako kedysi a bude žiť skôr v menších komunitách. Vnútri odkresťančenej spoločnosti budú veriaci viac žiť na spôsob kvasu, budú mať užšie vzájomné väzby, nebude to anonymná masa veriacich, ale nejaký iný model Cirkvi.

Možno by nám dnes Konštantín a Metod vytkli, že sa v našej miestnej cirkvi dosť slabo pripravujeme na časy, ktoré sú pred nami a dokonca rýchlo prichádzajú.

Preto, ak Svätý Otec hovorí o novej evanjelizácii, nie je to nejaký marketingový ťah, ale niečo zásadné.

Pápež hovorí, že to, čo Európa dnes najviac potrebuje, je znovunájdenie Boha, znovuobjavenie vzťahu človeka k Bohu. Keď človek obnoví svoj vzťah s Bohom, bude vedieť usporiadať aj svoj život, hodnoty, manželstvo a rodinu, spoločnosť, ekonomiku, právny poriadok a všetko ostatné.

Svätí Cyril a Metod priniesli posolstvo Božieho slova o tom, ako môže človek nájsť vzťah k Bohu. Vidíme, že to, čo našich predkov učili dvaja veľkí slovanskí apoštoli, je vysoko aktuálne aj dnes.

Nech nám v tom pomáha ich príhovor, aby začínajúci sa Rok svätých Cyrila a Metoda v našej diecéze priniesol prehĺbenie a upevnenie viery v našich srdciach, mysliach a v našich životoch.

Amen.